

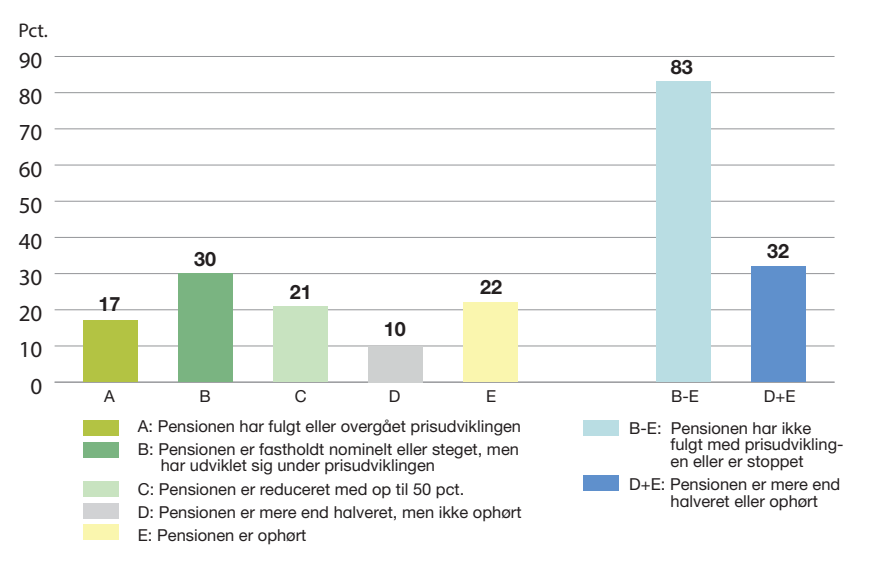
Hver femte løber tør for pension efter ti år på pension

For langt de fleste er det at gå på pension ensbetydende med en nedgang i indkomsten. Men hvad færre måske ved er, at indtægtsnedgangen fortsætter efter pensioneringen. En ny analyse fra ATP af private pensionsudbetalinger viser, at næsten otte ud af ti oplever en nedgang i købekraften af deres pensionsudbetalinger de første 10 år, og hver femte løber tør for pension efter 10 år.

ATP's analyse har fokus på pensionernes købekraft – altså pensionsudbetalingernes værdi i forhold til den generelle udvikling i priser og lønninger. Analysen følger udviklingen i den private pensionsudbetaling over en 10-årig periode – fra 2006 til 2016 – og vurderer, om pensionsudbetalingen enten er steget mere end eller lig med købekraften, om pensionsudbetalingerne har tabt værdi i forhold til købekraften, eller om pensionen helt er stoppet.

Som det ses i figuren, har 83 pct. oplevet, at deres pensionsudbetaling er steget mindre end købekraften (prisudviklingen), og heraf har 10 procentpoint oplevet, at deres pensionsudbetaling er blevet mere end halveret. For 22 procentpoint er pensionsudbetalingen helt ophørt. 32 pct. af pensionisterne oplever altså, at deres pensionsudbetaling er mere end halveret eller helt er forsvundet.

Figur 1 - Udviklingen i de private pensionsudbetalinger ift. købekraften - 2006-2016

Note: I analysen indgår alle 68-årige folkepensionister i 2006 med udbetaling fra en løbende pensionsudbetaling (ekskl. ATP), og som stadig var i live i 2016. I perioden 2006 til 2016 steg priserne med 17,7 pct. og lønningerne med 28,5 pct.

Kilde: ATP's beregninger, 2018, på data fra Danmarks Statistik.

Årsagen skal findes i opsparingen i ratepensioner (som kan løbe fra 10-30 år): Enten har pensionsopparerne udelukkende sparet op i ratepensioner eller i meget høj grad sparet op i ratepensioner.

Flere vil opleve markant nedgang

Den beskrevne udvikling - med en stor andel ophørende pensioner - vil efter alt

at dømme fortsætte, idet andelen der blev indbetalt til ratepensioner, i en arbejdsmarkedspension eller en individuel pensionsopsparing, steg fra 3 pct. i 1998 til 43 pct. i 2016. Og hvis man var ansat i den private sektor, blev hele 59 pct. i gennemsnit indbetalt til en ratepension og 3 pct. til en sum-udbetalt aldersopsparing i 2016. En undersøgelse fra Userneeds vi-

ste i 2013, at 73 pct. af indbetalingerne til ratepensioner var planlagt til at blive udbetalt over ti år.

Til det siger Michael Jørgensen, analysechef i ATP:

”Sammenholder man den korte udbetalingshorisont på 10 år med, at andelen der indbetales til ratepensioner, steg kraftigt op igennem nullerne, at folkepensionsalderen i dag er 65 år, og at en 65-årig i dag kan forvente at leve 22 år i gennemsnit, så kan vi i fremtiden forvente, at endnu flere vil opleve en markant nedgang i deres pension eller helt løbetør. Og så skal man ikke glemme, at hver fjerde af de nye pensionister endda kan forvente at leve, helt til de bliver 95 år. Er man heldig at blive så gammel, så er der 20 år tilbage på pension, efter at en 10-årige ratepension udløber.”

For 17 pct. af pensionsopsparerne har udviklingen i analyseperioden dog været mere positiv, idet deres købekraft er blevet fastholdt eller forbedret undervejs. Der er en stor gruppe på 30 pct., hvis pensionsudbetalinger er fastholdt niveaumæssigt eller er steget en smule, men hvor stigningen har været lavere end stigningen i købekraften. Endelig er der en gruppe (21 pct.), hvis udbetalinger er faldet med op til 50 pct.

10-årige ratepensioner og længere levetid giver udfordringer

Når værdien af de private pensionsudbetalinger falder, vil samspillet med de

Boks 1: Også ATP-pensionen har svært ved at følge med priserne

30.812 68-årige folkepensionister, som var gået på pension primo 2006, og som stadig var i live ved udgangen af 2016, modtog ATP Livslang Pension. Modtagere af ATP Livslang Pension har oplevet en stigning i pensionen på 10 pct. i løbet af de 10 år. Beregnet på samme måde, som for de private pensioner i den anvendte model, svarer det til et købekrafttab på 7,7 pct. i perioden. En af årsagerne til, at ATP-pensionen ikke har kunnet følge med købekraften, er, at øget levetid i perioden har kostet 46,2 mia. kr.

offentlige ydelser som folkepension, ældrecheck og boligydelse betyde, at man får mere offentlig pension, fordi den private pension modregnes i disse ydelser. Væksten i levetiden og andelen, der i dag er sparet op i ikke-livsvarige pensioner, giver ifølge Jørgen Søndergaard, forskningsleder emeritus hos VIVE, tidligere medlem af Velfærdskommissionen og formand for Arbejdsmarkedskommissionen, anledning til nogle bekymringer:

”Den voksende tendens til at vælge ratepension frem for livsvarig pension er meget bekymrende af to grunde. For det første vil de fleste pensionister leve betydeligt længere end de typiske 10 år, som ratepensioner udbetales over. De vil opleve en betydelig nedgang i levestandard, når det indtræffer. De vil ganske vist få ret til øgede offentlige ydelser, som vil dække en del af deres indkomstab, men det er netop årsagen til den anden bekymring, fordi det vil medføre en betydelig forringelse af de offentlige finanser, som fremtidige generationer kommer til at betale for i form af højere skatter, end-

nu højere pensionsalder eller ringere offentlig service. Den stigende udbredelse af ratepensioner på bekostning af livsvarige pensioner er derfor ensbetydende med, at mange i det skjulte bidrager til at efterlade en regning i børneværelset. Det bør samfundet sætte en stopper for. Velfærdskommissionen anbefalede i 2006 et loft over skattefradrag for indbetalinger på ratepensioner, så disse højest kan udgøre 30 pct. af de samlede fradragsberettigede pensionsindbetalinger, mens mindst 70 pct. skal være til livsvarige pensioner. Behovet for dette er blevet langt større i dag end dengang. Når det er sagt, kan et vist element af ratepensioner i en samlet pensionsopsparing bidrage til en øget fleksibilitet, så den enkelte bedre kan planlægge sin økonomi i pensionisttilværelsen. Men rigtig mange undervurderer, hvor gamle de vil blive og regner givetvis ikke med, at de kommer til at leve de sidste måske mange år af deres liv på den minimumsindkomst, som folkepension plus ATP udgør”, slutter Jørgen Søndergaard. ▶

Referencer

Markedsanalyse foretaget af Userneeds, 2013.

<https://politiken.dk/oekonomi/privatoekonomi/art5471877/Danskere-tager-chancen-og-sparerer-kun-op-til-ti-%C3%A5rs-pension>

Nyhedsbrevet Faktum 179:

Offentlige ansatte indbetaler mest til en livsvarig pensionsordning. https://www.atp.dk/sites/default/files/faktum_179_v4.pdf

Boks 2: Sådan har vi regnet

I analysen henviser ”en fastholdelse af købekraften” til, at pensionen har udviklet sig med samme rate som inflationen (priserne) i perioden.

I 2006 var folkepensionsalderen 67 år for personer født før 1. juli 1939, så for at kunne følge en folkepensionist i de første 11 hele udbetalings år, så er det valgt at følge de folkepensionister, der i 2006 fyldte 68 år. Det første år skal være et helt pensionsår, for at man kan sammenligne med udbetalingerne i 2016. Ellers sammenlignes halvårsudbetalinger med helårsudbetalinger, da data er årsdata.

Ved udgangen af 2016 var der 34.925 pensionister, som allerede var gået på folkepension primo 2006 som 68-årige. Analysen ser på de 11.813 af disse pensionister, som modtog skattepligtige private pensionsydelselser fra søjle 2 eller 3 i 2006, og som ikke samtidig modtog tjenestemandspension.

Da ATP Livslang Pension er et ensartet livsvarigt produkt, (næsten) uden nogen former for valgmuligheder, og som omfatter stort set alle danskere, så gennemgås udviklingen i ATP Livslang Pension særskilt i Boks 1. Der ses bort fra tjenestemandspension, fordi tjenestemandspensioner er en livsvarig pension, der reguleres svarende til den generelle regulering af tjenestemandslønnen.

Når man opretter en pensionsordning, kan man vælge imellem tre typer af ordninger, som hver især adskiller sig ved måden, hvorpå pensionsordningen kommer til udbetaling:

- Livrente
- Ratepension
- Kapitalpension/aldersopsparing

Kort fortalt er forskellen på de tre pensionsformer, at livrenten udbetales indtil man dør, ratepensionen udbetales i rater over mindst 10 år og maksimalt 30 år, og aldersopsparing udbetales i én portion, når man pensioneres.

I dette faktum har vi set på de løbende udbetalinger fra livrenter og ratepensioner. For en nærmere uddybning af de tre typer af ordninger se Faktum 179 (henvisning findes under referencer).